

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Pomocy i Integracji Społecznej

Zatwierdzam:

Minister Pracy i Polityki Społecznej

Program Wspierający
Powrót Osób Bezdomnych do Społeczności

(art. 23 ust. 1 pkt 7a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej)

Warszawa, kwiecień 2010r.

WPROWADZENIE

Z uwagi na wprowadzenie od marca 2010 r. nowych reguł zlecenia zadań publicznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r. Nr 28, poz. 146), a także w wyniku:

- zgłoszonych w marcu i kwietniu 2010 r. przez Wojewodów (Wydziały Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich) uwag i sugestii w zakresie formuł realizacyjnych programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności – II”, a szczególnie w kwestii trybu przeprowadzenia otwartego konkursu Ministra Pracy i Polityki Społecznej dla podmiotów uprawnionych do świadczenia usług wobec osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością,
- postulatów dotyczących zmiany jednostkowej dotacji (sugestia obniżenia dolnej granicy przedziału kwotowego) udzielanej na realizację projektu konkursowego, a także dotyczących wysokości kwot wynikających z podziału algorytmicznego na województwa,
- konieczności określenia charakteru programu zgodnie z wymogami zmienionej ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a więc wskazania czy jest to forma: powierzenie zadań, czy wspieranie zadania

została podjęta przez Sekretarza Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, Pana Jarosława Dudę decyzja o anulowaniu obowiązującej od stycznia 2010 r. wersji tego programu, oraz decyzja o anulowaniu ogłoszonych zasad konkursowych.

Od kwietnia 2010 r. przyjęto nową wersję realizacyjną programu, przy jednoczesnej zmianie jego nazwy.

Nowa nazwa: ***Program Wspierający Powrót Osób Bezdomnych do Społeczności***, (dalej: zwany Programem).

I. GŁÓWNY CEL PROGRAMU

Cel Programu ma charakter uzupełniający wobec ustawowych obowiązków samorządów gmin w zakresie przeciwdziałania bezdomności, a także charakter wspierający działalność przede wszystkim podmiotów uprawnionych, działających w obszarze pomocy społecznej, o których mowa w art. 25 ust.1 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1462 z późn. zm.). Zamiarem Ministra Pracy i Polityki Społecznej jest inspirowanie samorządów gmin oraz podmiotów, o których mowa w art. 25 ust.1 ustawy o pomocy społecznej do stosowania wszechstronnych metod pomocy i zwalczania bezdomności w wymiarze:

- **Pomocy doraźnej w sytuacjach kryzysowych** – stosowania usług interwencyjnych do przeciwdziałania sytuacji zamieszkiwania „na ulicy” przez dłuższy czas. Jest to zmierzanie do realizacji postulatu sformułowanego *„nikt nie powinien mieszkać na ulicy – nikt nie powinien być zmuszony do spania na ulicy, ze względu na brak wysokiej jakości usług”*;
- **Integracji społecznej i wychodzenia z bezdomności** – stosowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności dla wzmocnienia potencjału każdej osoby bezdomnej, wraz z działaniami aktywizacji zawodowej pozwalającymi powrócić na rynek pracy (subsydiowany i otwarty). Jest to zmierzanie do realizacji postulatu sformułowanego *„nikt nie powinien mieszkać w placówkach interwencyjnego i tymczasowego zakwaterowania dłużej niż wymaga to sytuacja interwencji”*;
- **Prewencji bezdomności (profilaktyki bezdomności)** - stosowania działań wpisanych w szeroko rozumianą pracę socjalną ukierunkowaną na pobudzenie świadomości w zakresie czynników prowadzących do bezdomności tj. uzależnienia, przemoc domowa, choroby psychiczne, niepełnosprawność czy bezrobocie, które potencjalnie mogą przyczyniać się do „wejścia w stan” bezdomności. Jest to zamiar realizacji postulatu *„zapobieganie poszerzaniu się zjawiska, szczególnie w środowiskach osób i rodzin najbardziej narażonych na bezdomność”*.

Dążenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej do głównego celu Programu będzie przebiegało poprzez wyznaczanie corocznie kilku celów szczegółowych oraz powierzanie ich realizacji podmiotom, których projekty będą wybierane w drodze otwartego konkursu ofert. Lista celów szczegółowych na rok 2011 i kolejne będzie uzgadniana z Wojewodami (Wydziałami Polityki

Społecznej Urzędów Wojewódzkich) przy wykorzystaniu formuły wyprzedzających konsultacji, przeprowadzanych w IV kwartale roku poprzedzającego ustalenie celów szczegółowych. Informacje o wyznaczonych na kolejne lata celach szczegółowych będą zamieszczane w formie komunikatów na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Biuletynu Informacji Publicznej.

II. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU NA 2010 R.

Na 2010 r. Minister Pracy i Polityki Społecznej przyjmując założenie o zmianie formuły realizacyjnej Programu w stosunku do poprzednich lat, wyznaczył 3 cele w ramach których będzie udzielał wsparcia dla lokalnych projektów uruchamianych przez podmioty uprawnione, o których mowa art.25 ust.1 ustawy o pomocy społecznej:

- ***CEL NR 1: WSPARCIE DZIAŁAŃ INTEGRACJI I AKTYWIZACJI SPOŁECZNO-ZAWODOWEJ OSÓB BEZDOMNYCH W ŚRODOWISKU LOKALNYM***

Promowane i preferowane będą propozycje:

- a) działań o charakterze aktywizującym, tj. zmierzających do wyprowadzania z bezdomności poprzez „ścieżkę” usamodzielnienia ekonomicznego (realizacja kontraktów socjalnych, a także specyficznych umów z osobami bezdomnymi takich jak: indywidualny program wychodzenia z bezdomności, indywidualny program zatrudnienia socjalnego). Działania takie winny być podejmowane w oparciu o tworzone partnerstwa pomiędzy podmiotami, wybranymi w otwartym konkursie ofert z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej (OPS, MOPS) oraz instytucjami rynku pracy (PUP);
- b) działań o charakterze integracyjnym, szczególnie inicjowane w środowiskach lokalnych społeczności (sąsiedzkich) pozwalające powrócić osobom bezdomnym do ponownego pełnienia ról społecznych oraz rodzinnych.

Przykładowy katalog działań proponowanych do podjęcia w ramach lokalnych projektów:

- przeprowadzanie cykli edukacyjno-szkoleniowych dla osób bezdomnych przy współdziałaniu instytucji rynku pracy, w tym głównie Powiatowych Urzędów Pracy a także takich podmiotów jak Centra i Kluby Integracji Społecznej,
- udzielanie pomocy oraz doradztwa w znalezieniu pracy (także w sferze zatrudnienia subsydiowanego),

- organizowanie lokalnych programów rynku pracy na obszarze gminy z udziałem osób bezdomnych,
 - udzielanie pomocy psychologicznej oraz organizowanie zajęć terapeutycznych mających na celu przywracanie godności ludzkiej, naukę przebywania w zbiorowiskach ludzkich, odtwarzanie kapitału społecznego (współpraca, pomoc wzajemna),
 - udzielanie wsparcia osobom bezdomnym w przystosowywaniu do życia w społeczeństwie, oraz przestrzegania obowiązujących norm społecznych, zwłaszcza przez osoby opuszczające zakłady karne, nauka zaspokajania potrzeb w sposób aprobowany społecznie, dla uzyskania efektu integracyjnego,
- **CEL NR 2: WSPARCIE DZIAŁAŃ W OBSZARZE POPRAWY STANDARDÓW POBYTU i NOCLEGU**

Promowane i preferowane będą propozycje działań podejmowanych w placówkach pobytu i noclegu osób bezdomnych a szczególnie organizowanie prac adaptacyjnych i remontowych istniejącej bazy, przy jednoczesnym spełnieniu wymogu organizowania gminnych programów rynku pracy z udziałem osób bezdomnych, przebywających w tych placówkach. W przypadku konieczności podejmowania specjalistycznych prac technicznych przy adaptacjach i remontach, wykonywanych przez firmy zewnętrzne niezbędnym będzie również włączanie grup osób bezdomnych do prac pomocniczych (np.: przyuczenie do zawodu, staże, organizowanie grup zaopatrzeniowych itp).

Nie mniejszą rolę przypisywać się będzie propozycjom zmierzającym do tworzenia gminnej bazy lokali socjalnych oraz mieszkań kontraktowych dla osób bezdomnych, które wykazują poprzez realizację kontraktów socjalnych postawę aktywną wobec rozwiązania własnego problemu mieszkaniowego.

- **CEL NR 3: WSPIERANIE DZIAŁAŃ PREWENCYJNO-OSŁONOWYCH**

Preferowane w ramach wsparcia lokalnych projektów będą działania zmierzające do:

- prowadzenia działalności informacyjno wydawniczej, a szczególnie rozpowszechniania na obszarze gminy informacji o możliwościach uzyskania pomocy jej rodzaju oraz adresach placówek, noclegowni, ośrodków wsparcia itd, szczególnie przed okresem jesienno - zimowym,

- promowania wzorców (standardów) indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, dobrych praktyk w zakresie zapobiegania bezdomności oraz realizowania koncepcji programowych w formule „pomocy dla samopomocy”,
- prowadzenia działań osłonowych, w tym m.in.:
 - a) zabezpieczanie noclegu, wyżywienia, środków higieny i odzieży, szczególnie w okresach jesienno-zimowych,
 - b) udzielanie pomocy prawnej, doradztwa w sprawach lokalowych, meldunkowych,
 - c) współdziałanie z jednostkami organizacyjnymi służby zdrowia w udzielaniu doraźnej pomocy medycznej i sanitarnej, szczególnie w okresach jesienno-zimowych,
 - d) współdziałanie z poradniami uzależnień,
 - e) współdziałanie z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej w zakresie możliwości uzyskania skierowania do domów pomocy społecznej oraz w uzyskaniu świadczeń z zabezpieczenia społecznego,

Minister Pracy i Polityki Społecznej uwzględniając trudną sytuację na terenach powodziowych (maj 2010 r.), wprowadził specjalny priorytet dla wyboru ofert na wsparcie finansowe projektów podmiotów uprawnionych, które skierowane będą do osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością na obszarach gmin i powiatów, dotkniętych skutkami powodzi.

CZĘŚĆ III. REALIZATORZY PROGRAMU ORAZ ICH ZADANIA

Realizacja zadań Programu będzie prowadzona na trzech szczeblach:

1. Szczebel centralny – Departament Pomocy i Integracji Społecznej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej z następującym zakresem zadań:

- przeprowadzanie konsultacji z Wydziałami Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich w zakresie przygotowywania dla Ministra Pracy i Polityki Społecznej propozycji celów szczegółowych na kolejne lata, a także modyfikacji formuł realizacyjnych Programu
- przeprowadzanie otwartego konkursu ofert ogłaszanego corocznie przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej,
- przygotowywania informacji (sprawozdania) z realizacji Programu oraz podawanie jej do publicznej wiadomości.

2. Szczebel wojewódzki – Wydziały Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich
z następującym zakresem zadań:

- współuczestniczenie w procedurze otwartego konkursu ofert, ogłaszanego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej w zakresie:
 - a) sprawdzanie wniosków konkursowych pod względem formalnym (załączniki zgodnie z ogłoszeniem o otwartym konkursie ofert:);
 - b) opiniowanie wniosków konkursowych opinia Wojewody (Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego z upoważnienia Wojewody) dotycząca zasadności wniosku: krótki opis zakresu rzeczowego wniosku, doświadczeń podmiotu i efektów jego działalności na rzecz regionu, prawidłowości rozliczeń i wykorzystania dotacji udzielonych w latach poprzednich. W podsumowaniu opinii określano by spełnienie wymagań formalnych oraz wskazywano by poparcie oferty z punktu widzenia rozwiązywania lokalnych potrzeb.(w całości lub w części; jeśli częściowo – to powinno się określić dokładnie w jakich punktach kosztorysu). Podsumowaniem opinii powinna być końcowa ogólna ocena każdego wniosku konkursowego, przyporządkowująca wniosek do jednej z wymienionych poniżej grup merytorycznych:
 - wniosek bardzo dobry (Grupa A),
 - wniosek przeciętny (Grupa B),
 - wniosek słaby (Grupa C),
 - wniosek nie spełniający celów programu na dany rok (Grupa D).
- współuczestniczenie w czynnościach monitorująco -kontrolnych wykonywanie zadań przez podmioty wybrane w otwartym konkursie

3. Szczebel lokalny – Podmioty uprawnione, o których mowa w art. 25 ust.1 ustawy o pomocy społecznej - z następującym zakresem zadań:

- wykonanie zakresu rzeczowo-finansowego oferty konkursowej, przyjętej w danym roku przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej do dofinansowania zgodnie z celami szczegółowymi, obowiązującymi na dany rok kalendarzowy,
- przygotowanie sprawozdania merytoryczno – finansowego ze zrealizowanych zadań.

CZEŚĆ IV. TRYB REALIZACJI PROGRAMU - OTWARTY KONKURS OFERT

1. Minister Pracy i Polityki Społecznej poprzez otwarty konkurs ofert, przeprowadzany zgodnie z trybem ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wybierze najbardziej efektywne projekty, zmierzające do realizacji celów programu, obowiązujących na dany rok kalendarzowy.

Zasady otwartego konkursu będą ogłaszane rokrocznie:

- a) na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej www.mpips.gov.pl,
 - b) na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej,
 - c) w siedzibie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej – 00-513 Warszawa, Nowogrodzka 1/3/5, - tablica ogłoszeń
2. Komisja Konkursowa ds Oceny Ofert (dalej: Komisja) będzie co roku powoływana przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej a jej skład osobowy będzie podawany do wiadomości publicznej.

W pracach Komisji będą brali udział przedstawiciele Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz podmiotów, o których mowa w art. 25 ust.1 ustawy o pomocy społecznej, którzy przyjmą zaproszenie do udziału w pracach i spełnią wymogi określone w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

3. Wyniki otwartego konkursu ofert będą zamieszczane na stronach internetowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Biuletynu Informacji Publicznej, na tablicy ogłoszeń w siedzibie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, a także przekazywane do wiadomości Wojewodów.

CZEŚĆ V. FINANSE PROGRAMU

1. Minister Pracy i Polityki Społecznej dysponuje na wsparcie finansowe projektów realizujących cele Programu kwotą w wysokości 5,0 mln zł.
2. Koszty realizacji projektów podmiotów uprawnionych, o których mowa w art. 25 ust.1 ustawy o pomocy społecznej, wybranych w drodze otwartego konkursu ofert będą dofinansowywane do wysokości 80% kosztów całkowitych projektu, co oznacza

konieczność dysponowania przez podmiot składający ofertę konkursową własnym wkładem finansowym.

3. Minister Pracy i Polityki Społecznej zastrzega sobie prawo ustalania na dany rok kalendarzowy wysokość jednostkowej dotacji, w zależności od rodzaju obowiązujących w danym roku celów szczegółowych Programu.
4. Zakres dofinansowania nie obejmuje:
 - inwestycji związanych z budową nowych obiektów przeznaczonych na placówki pomocowe dla osób bezdomnych,
 - zakupu nieruchomości;
 - wydatków na zakup środków trwałych,
 - pokrycia kosztów utrzymania biura Wykonawcy projektu starającego się o przyznanie dotacji (w tym także wydatków na wynagrodzenia pracowników), o ile nie służą one bezpośrednio realizacji zadań w ramach projektu,
 - kosztów leczenia i rehabilitacji osób, które są uprawnione do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz innych zinstytucjonalizowanych form w tym zakresie.

CZEŚĆ VI. NADZÓR i MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

Nadzór nad realizacją Programu jest prowadzony przez Departament Pomocy i Integracji Społecznej, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, który będzie współpracował z Biurem Budżetu i Finansów, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w zakresie przestrzegania zasad gospodarowania środkami publicznymi oraz z Biurem Kontroli Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w zakresie stopnia oceny realizacji umów jakie zawarte będą przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej z wybranymi w otwartym konkursie ofert podmiotami.

Opracowanie:

Wydział Aktywnych Form Pomocy
Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej